

ВІСНИК

ХУСТЩИНИ

№ 37
29 червня 2026 року

Голова ОВА зустрівся з американськими хірургами, які оперують військових на Закарпатті

На Закарпаття вже ввосьме прибули мікрохірурги зі США, щоб допомогти з лікуванням найскладніших випадків поранень українських військовослужбовців.

Вчора очільник ОВА **Мирослав Білецький** зустрівся з медиками на базі опікового відділення Обласної клінічної лікарні ім. **А. Новака**, коли вони спільно з нашими фахівцями оперували одного з бійців.

Американські спеціалісти – мікрохірург **Ендрю Баудер** та пластичний хірург, професор Пенсільванського медичного університету **Стивен Ковач** – з почат-

ку повномасштабного вторгнення провели вже понад 50 складних оперативних втручань військовослужбовцям ЗСУ. Вони спеціалізуються на реконструктивній хірургії кісток та м'яких тканин, виконують багаторічні операції, зокрема пересадження тканин та складні відновлення після важких мінно-вибухових поранень.

Закордонні медики завжди працюють у тандемі із закарпатськими лікарями, діляться досвідом і навчають їх найно-

віших методик, що дозволяють рятувати життя українським героям. **Мирослав Білецький** відзначив американських хірургів та їхніх українських колег почесними грамотами ОВА.

«Ми глибоко цінуємо все, що ці лікарі роблять для збереження здоров'я наших військових, підвищення фаховості медиків і для підсилення всієї системи охорони здоров'я Закарпаття», – підкреслив очільник області.

Інформус
Закарпатська ОВА

Закарпаття і Конституція: край, що сто років чекав на власний закон

Стор. 2-3

У Хусті відбулося закриття «Карпатської зміни», ініційовано Офісом Президента та Українською асоціацією футболу

Стор. 5

З російського полону додому повернулися двоє закарпатців

26 червня з полону звільнено 160 українських військових. Усі вони були в полоні ще з 2022 року.

Голова Закарпатської ОВА **Мирослав Білецький** повідомив, що сьогодні з неволі вдалося повернути двох наших краян, бійців загону Державної спеціальної служби транспорту, що базується в Чопі.

«Нарешті рідні дочекалися такої довгоочікуваної новини!

Вітаємо на рідній землі, наші Герої! Бажаємо якнайшвидшого відновлення!

Дякуємо Президенту України, його команді, партнерам і всім, хто допомагає визволяти з ворожого полону наших людей!», – написав керівник Закарпатської ОВА **Мирослав Білецький**.

Ще 38 родин закарпатських військових та ветеранів отримали сертифікати на житло

Стор. 7

Закарпаття і Конституція: край, що сто років чекав на власний закон

Закарпаття за сто років жило під конституціями, яких ніхто з його жителів не писав. Австро-угорська, чехословацька, угорська, радянська, українська – кожна приходила ззовні, кожна обіцяла порядок і рідко виконувала обіцянку вчасно. Малий гірський край, затиснутий між імперіями, встиг побачити більше форм державності, ніж інші землі бачать за п'ять століть. І лише раз, на кілька зимових днів 1939 року, він спробував написати собі закон сам – під звук артилерії, знаючи, що часу лишилось не роки, а години.

КРАЙ БЕЗ ВЛАСНОГО ІМЕНІ

Перш ніж говорити про закони, варто сказати кілька слів про назву – бо навіть вона в цього краю не була сталою. У різні епохи його називали по-різному: Угорська Русь, Підкарпатська Русь, Карпатська Русь, Карпатська Україна, Закарпатська Україна, зрештою – Закарпатська область. Кожна зміна назви була не косметичною, а політичною: вона фіксувала, хто саме вважає себе господарем цієї землі і як він бачить її майбутнє.

Слово «Підкарпатська» дивилося на край з боку Праги – «під Карпатами», якщо дивитися з чеської рівнини. Слово «Закарпатська» дивилося з боку Києва – «за Карпатами», якщо йти зі сходу. Один і той самий масив гір, дві протилежні системи координат. А ще була суперечка, яка тривала десятиліттями і торкалася не географії, а самої суті: як називати мову й народ краю – русинським, руським чи українським. Ця мовна дискусія, що велася в газетах, школах і навіть на засіданнях сойму, була по суті суперечкою про майбутнє: приєднання до ширшого українського проєкту чи збереження окремої регіональної ідентичності. Люди, які там жили, здебільшого не встигали звикнути до однієї назви, як приходила наступна держава з наступною, і кожна нова влада намагалася переписати минуле під свою термінологію.

ОБІЦЯНКА, ЯКУ ВИКОНАЛИ ЗНАДТО ПІЗНО

Перша письмова обіцянка автономії з'явилася задовго до Гітлера й Мюнхена. Ще 21 грудня 1918 року угорський уряд Міхая Каройі ухвалив закон під номером X – про створення автономної «Руської Країни» (Ruszka Krajna) у складі Угорщини, з власним соймом, урядом і міністром у будапештському кабінеті. Формально це була одна з найширших автономій, які будь-коли пропонувала Будапешт своїй периферії: власна адміністрація, право на рідну мову в судах і школах, окремий бюджет. То була спроба втримати край, що вже вислизав з рук розваленої імперії: обіцянка автономії народжувалася не з великодушності, а зі страху втратити територію взагалі. Закон так і не запрацював по-справжньому – угорська держава сама розвалювалася швидше, ніж встигала будувати нову адміністрацію,

1 ГРУДНЯ 1991
Всеукраїнський референдум

а на початку 1919-го регіон уже фактично контролювали чехословацькі й румунські війська.

Коли за кілька місяців регіон увійшов до складу нової Чехословацької республіки, обіцянку автономії підхопили вже празькі політики. Сен-Жерменський мирний договір 1919 року, яким країни Антанти визнавали приєднання краю до Чехословаччини, прямо зобов'язував Прагу надати Підкарпатській Русі «найширшу автономію, сумісну з єдністю Чехословацької держави». Це формулювання – «найширшу, сумісну з єдністю» – стало класичним прикладом дипломатичної фрази, у якій друга половина непомітно скасовує першу: будь-яка автономія лишається у межах, які визначає той самий центр, що нею начебто ділиться.

Автономію обіцяла й сама конституційна грамота Чехословацької Республіки 1920 року: у ній Підкарпатська Русь згадувалася як територія з правом на власний сойм, що вирішуватиме питання мови, освіти, релігії, місцевого управління, сільського господарства. На папері це виглядало як один із найпрогресивніших автономних статусів у міжвоєнній Європі. На практиці керівництво краю признавала Прага: генеральні старости і губернатори – здебільшого чехи або лояльні Празі місцеві діячі, як-от перший губернатор Григорій Жаткович, американський юрист русинського походження, що на початку 1920-х пробував домагатися реальних повноважень, а зрештою розчаровано подав у відставку й повернувся до Америки.

Сойм не скликали ні в 1920-му, ні в 1925-му, ні в 1930-му. Причини називалися щоразу різні: «незрілість» місцевих кадрів, мовна суперечка між русофілами й українофілами, відсутність, як писали празькі чиновники, «достатньо підготовленої політичної еліти». За цими формулюваннями ховалася звичайна річ: центральній владі завжди зручніше керувати напругою, ніж ділитися повноваженнями, і будь-яка обіцянка автономії живе доти, доки не настає момент її виконувати. Тим часом край жив, розвивав шкільництво чеською й місцевими говірками, будував залізницю й лікарні – Прага інвестувала в інфраструктуру щедріше за попередню угорську владу, і саме тому чехословацький період і досі згадують у краї неоднозначно: як час обмеженої свободи, поєднаної з реальним розвитком.

ОСІНЬ, КОЛИ ОБІЦЯНКУ НАРЕШТІ ЗГАДАЛИ

Виконали обіцянку лише восени 1938 року – і не тому, що Прага раптом визнала право краю на самоврядування, а тому, що сама Чехословаччина вже розвалювалася під тиском Мюнхенської угоди й територіальних претензій сусідів. 8 жовтня 1938 року було сформовано перший автономний уряд Підкарпатської Русі на чолі з Андрієм Бродієм – статтю проугорської орієнтації, яку через кілька днів заарештували за звинуваченням у державній зраді на користь Будапешта. 26 жовтня уряд очолив Августин Волошин, греко-католицький священник, педагог і публіцист, який десятиліттями до того обстоював українську національну ідентичність краю через шкільництво й видавничу справу – він редагував газети, писав підручники, засновував товариства, і саме ця довга просвітницька робота дала йому впізнаваність і довіру, коли настав політичний момент.

Уряд Волошина встиг зробити небагато часово, але символічно важливе. 30 грудня 1938 року декретом уряду територію перейменували з Підкарпатської Русі на Карпатську Україну – назва, що вперше прямо заявляла українську ідентичність краю на державному рівні. Столицею автономії став Хуст, після того як Ужгород і Мукачево віддали Угорщині за рішенням Віденського арбітражу листопада 1938 року – того самого арбітражу, який одним розчерком пера відібрав у щойно народженої автономії дві найбільші міста і залишив уряд працювати практично в польових умовах, у невеликому провінційному містечку, яке ніколи не готувалося бути столицею.

СОЙМ У ОТОЧЕНОМУ МІСТІ

15 березня 1939 року, коли угорські війська вже входили на територію краю, у Хусті зібрався Сойм Карпатської України – представницький орган, обраний ще в лютому на єдиних виборах, які встиг провести автономний уряд. У той самий день, під звук зенітних гармат і новини про наближення угорських частин, депутати ухвалили Конституційний закон Карпатської України: він проголосував Карпатську Україну незалежною державою, встановлював державною мовою українську, затверджував синьо-жовтий прапор і герб із зображенням ведмеда й тризуба, гімном визначав «Ще не вмерла Україна». Тим-таки

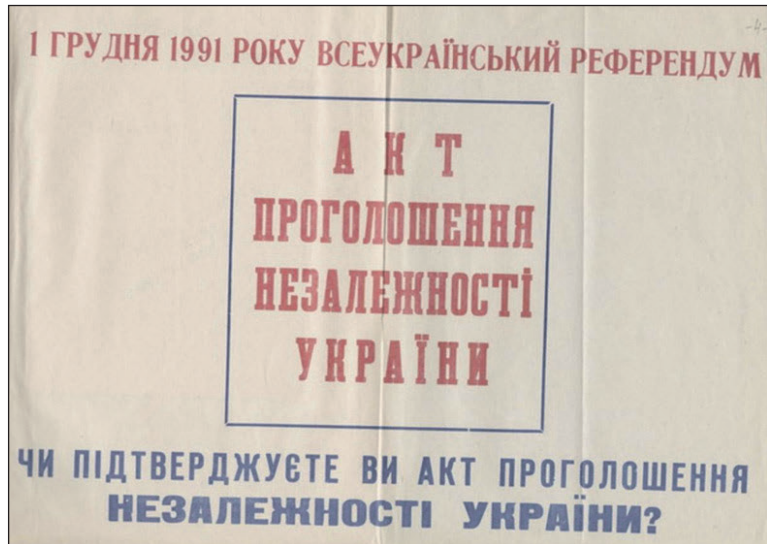
засіданням президентом обрали **Августина Волошина**.

Це була конституція, ухвалена в державі, яка практично вже перестала існувати: угорські частини входили в Хуст того ж дня, і уряд разом із частиною депутатів і збройних формувань «Карпатської Січі» – молодіжної воєнізованої організації, що взяла на себе оборону кордонів автономії, – був змушений тікати через гори до Румунії буквально протягом кількох годин після голосування. Формально закон діяв лічені години. Але саме ця обставина – ухвалення основного закону не в мить тріумфу, а в мить катастрофи, коли єдиним, що лишалося зробити, було встигнути записати намір на папері, – і робить Хустський сойм одним із найбільш промовистих епізодів усього українського конституціоналізму. Право писали не тоді, коли є час і спокій, а тоді, коли є встання, наче хтось у

що не передбачала для області жодної автономії, жодного окремого статусу, жодної згадки про минуле Карпатської України. Сама згадка про незалежну державу 1939 року стала небезпечною темою: учасників Карпатської Січі й уряду **Волошина** в повоєнні роки переслідували, репресували, змушували мовчати. Історія автономних прагнень краю на півстоліття стала темою, про яку в офіційних документах просто не згадували, а в приватних розмовах говорили пошепки.

РЕФЕРЕНДУМ, ЯКИЙ ПРОГОЛОСУВАВ ЗА ДВІ РЕЧІ ОДРАЗУ

1 грудня 1991 року в Закарпатській області відбулося те, що згодом назвуть однією з найбільш недооцінених сторінок новітньої історії краю. Того дня на всеукраїнському референдумі про підтвердження Акта проголошення

палаючому будинку встигає врятувати не речі, а документ, що підтверджує саме право на цей дім.

ДВАДЦЯТЬ РОКІВ МОВЧАННЯ

Після березня 1939-го територія на кілька років опинилася під угорською адміністрацією – режимом, що скасував усі автономні інституції й повернув край до статусу звичайної провінції, а з осені 1944-го – під радянською військовою владою, коли фронт прокотився через гори й долини. 26 листопада 1944 року в Мукачевому пройшов з'їзд народних комітетів, що ухвалив маніфест про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною – подія, яку радянська історіографія згодом подавала як вияв «одвічного прагнення» місцевого населення, хоча реальна картина була складнішою і включала й політичний тиск, і щиро втому людей від постійної зміни влади без права голосу.

29 червня 1945 року в Москві підписали угоду між СРСР і Чехословаччиною про приєднання Закарпатської України до складу Української РСР – Прага погодилася поступитися територією, яку так і не встигла по-справжньому інтегрувати за двадцять міжвоєнних років. Так з'явилася нова назва – Закарпатська область, і нова конституційна реальність: радянська Конституція УРСР 1937 року (а з 1978-го – нова редакція),

незалежності України закарпатці проголосували «так» переважною більшістю – понад 92%, цифра, порівнянна із загальнонаціональним результатом. Але в тому самому виборчому дні область провела ще один, обласний дорадчий референдум: про надання Закарпаттю статусу спеціальної самоврядної території в складі незалежної України. І за цей другий варіант також висловилися переважна більшість голосуючих – за деякими підрахунками, понад сімдесят відсотків.

Це не було суперечністю в головах людей, хоча пізніші коментатори часто трактували результат саме так – як ознаку регіонального сепаратизму чи проугорських або прочеських настроїв. Насправді це були дві різні відповіді на дві різні довіри. Перша – довіра до країни, яка щойно народжувалася, і бажання бути її частиною попри все. Друга – довіра до того, що ця нова країна почує голос конкретного краю з його специфічною історією, багатонаціональним складом населення (русини, угорці, словаки, румуни, німці, роми), гірською географією й досвідом постійної зміни державної приналежності. Закарпаття, яке за сімдесят років до того встигло побувати частиною чотирьох різних держав – Австро-Угорщини, Чехословаччини, Угорщини, а потім увійти до складу СРСР – просто хотіло письмової гарантії, що п'ятий перехід не буде схожим на попередні чотири.

тири, коли рішення про долю краю ухвалювали в чужих столицях без участі самого краю. Юридичної сили обласний дорадчий референдум не мав ніколи. Він був дорадчим за визначенням – рекомендацією, а не рішенням, і формулювання самого запитання лишало широкий простір для інтерпретацій: що саме означає «спеціальна самоврядна територія», ніхто на бюлетені не пояснював. Верховна Рада його результати до уваги фактично не взяла, і жодного окремого статусу для Закарпаття в подальшому законодавстві не з'явилося. Схожа ситуація, до слова, склалася й із заснованим тоді ж таки Товариством карпатських русинів, яке роками домагалось визнання русинів окремим народом – питання, яке в українському законодавстві й досі лишається невирішеним, на відміну, наприклад, від сусідньої Словаччини, де русинська меншина отримала офіційне визнання.

НІЧ, КОЛИ ПИСАЛИ ЗАКОН ДЛЯ ВСІХ

Конституцію незалежної України ухвалювали 28 червня 1996 року – після майже безсонної ночі в сесійній залі Верховної Ради, коли останні редакційні суперечки тривали до ранку, а голосування розтяглося на кілька годин через постійні поправки й погодження. Це вже була не регіональна, а загальнонаціональна робота: 450 депутатів, представники всіх областей, включно із закарпатською делегацією, погоджували текст, що мав діяти на всій території країни однаково, від Ужгорода до Луганська.

У підсумковому документі закарпаття отримало статус звичайної області – без окремої глави, без згадки про колишні автономні статуси, без особливих повноважень, які обговорювалися на референдумі 1991 року. Стаття 133 Конституції перелічує область серед інших двадцяти чотирьох областей, і в цьому переліку Закарпаття нічим формально не виділяється – ані територіальним обсягом повноважень, ані окремим правовим режимом, як це, наприклад, передбачено для Автономної Республіки Крим у розділі X того ж документа. Питання про власну автономію Закарпаття, порушене на референдумі, у Конституції фактично закрилося – не заборною, а простою відсутністю згадки.

ПОРІВНЯННЯ, ЯКЕ НАПРОШУЄТЬСЯ САМЕ СОБОЮ

Історія Закарпаття як території з нереалізованими автономними прагненнями – не унікальний європейський випадок, і саме тому корисно на мить відійти від місцевого контексту. Аландські острови у складі Фінляндії отримали широку автономію ще в 1920-х роках і зберігають її дотепер – власний парламент, власне громадянство, право вето на деякі загальнодержавні рішення. Південний Тіроль в Італії після десятиліть суперечок і навіть терористичної активності отримав у 1972 році статут автономії, який діє й сьогодні. Обидва приклади поєднує одна річ: автономію там надавали не у момент державної катастрофи, а в момент відносної стабільності, коли центральна влада мала і час, і політичну волю продумати деталі. Закарпаттю такого моменту стабільності за сто років просто не випало

НОВИНИ

Закарпаття

Газета обласної Ради народних депутатів
Заснована 18 серпня 1990 року

№ 232 Середо, 4 грудня 1991 року Ціна 10 коп.

ВІДОМОСТІ

про кількість громадян, які взяли участь в голосуванні 1 грудня 1991 року (у процентах)

Назва місцевості та районів	Всього осіб	Взяли участь	Взяли участь
Мукачівський	76,2	76,2	75,2
Ужгородський	77,6	77,6	76,7
Берегівський	87,3	87,3	87,3
Беликоберезнянський	96,2	96,2	96,3
Богороданський	78,1	78,2	78,1
Біловолицький	93,7	93,7	93,7
Ішанський	90,9	90,9	90,8
Імбрівський	89,2	89,2	89,0
Мукачівський	84,4	84,4	84,4
Перечинський	88,4	88,8	87,9
Рахівський	79,6	79,6	79,5
Самбірський	91,8	91,9	92,1
Тячівський	75,2	75,2	75,1
Ужгородський	85,6	85,6	85,3
Хустський	83,4	83,2	83,1

Леонід Макарович КРАВЧУК —

Президент незалежної України

– кожна спроба говорити про статус краю збігалася або з війною, або з розпадом держави, або з переходом влади, і саме тому жодна обіцянка не встигала перетворитися на працюючий інститут.

СЛОВО, ЯКЕ ПРИХОДИТЬ З РИМУ

Варто на хвилину зупинитися й на самому слові «конституція» – воно ж не українське і не угорське, а латинське, від «constitutio», що означало просто «встанов-

буде тепер». Ця мовна дистанція між офіційним терміном і повсякденним відчуттям – ще одна ознака того, наскільки довго конституційне питання лишалося чимось, що відбувається над головами людей, а не за їхньою участю.

РУСИНСЬКЕ ПИТАННЯ, ЯКЕ ЖИВЕ ПОЗА ТЕКСТОМ КОНСТИТУЦІЇ

Референдум 1991 року не закрив, а по-справжньому відкрив питання, яке й сьогодні час від часу зринає в

самовизначення культурної групи і побоюванням, що таке визнання стане інструментом зовнішнього втручання, – не вирішене й досі, і воно прямо походить від тієї самої столітньої історії, коли статус краю щоразу визначали інші.

ГОРИ ЯК КОНСТИТУЦІЙНИЙ АРГУМЕНТ

Є ще один вимір цієї історії, менш політичний і більш географічний, який часто випадає з уваги: сама гірська природа Закарпаття весь час працювала як аргумент – то за автономію, то проти неї. Прихильники самоврядування впродовж століття посилювали на те, що гірський рельєф, розкидані по долинах села, специфічне господарство (полонинське скотарство, лісництво, виноградарство в передгір'ях) вимагають управлінських рішень, які ухвалюються на місці, а не в кабінетах за сотні кілометрів. Централізована влада – чи то угорська, чи чехословацька, чи радянська – натомість завжди бачила в тих самих горах не аргумент на користь самоврядування, а аргумент на користь жорсткого контролю: важкодоступна прикордонна територія, на

тиліття вивели з публічного простору. Дорадчий референдум 1991 року юридичної ваги не мав. І все ж різниця між усіма цими епізодами й Конституцією 1996 року принципова – не в тому, що останній текст вийшов ідеальним чи врахував усі сподівання краю, а в тому, що вперше за сторіччя цей закон писала не чужа столиця для чужої периферії. Його писали депутати від усіх областей, включно із Закарпаттям, для країни, частиною якої закарпатці самі проголосували бути ще в грудні 1991-го. Це не скасовує пам'яті про Хустський сойм, про недотриману автономію міжвоєнних років, про референдум, чий другий результат забули. Але це змінює саму природу тексту: вперше право не забрали за три дні. Воно просто лишилося – недосконале, компромісне, як і має бути будь-який документ, писаний живими людьми для живої країни, – але лишилося, і сьогодні, коли країна знову захищає само право писати собі закони, ця різниця відчувається не як абстракція з підручника, а як щось цілком відчутне. Може, саме в цьому й полягає найважливіший урок закарпатської конституційної історії: право, яке дають зверху і в останню мить, тримається кілька годин. Право, яке пишуть разом, навіть недосконало, тримається десятиліттями – і, найголовніше, лишає можливість його доопрацьовувати, а не переписувати щоразу з нуля після чергової катастрофи.

ЗАМІСТЬ ЕПІЛОГУ

Якщо колись пройтися Хустом і спробувати знайти місце, де 15 березня 1939 року засідав Сойм Карпатської України, доведеться довго розпитувати місцевих – будівля не перетворена на музей державного значення, немає гучних вказівників, немає того рівня меморіалізації, який мають подібні місця в інших європейських країнах для подій набагато меншої ваги. Це само по собі промовисто: держава, яка проіснувала кілька годин, довго не мала в офіційній пам'яті того місця, яке відповідало б значенню її вчинку. Лише в останні десятиліття – з відновленням незалежності, з поверненням імені **Августина Волошина** в підручники, з появою меморіальних знаків у Хусті й Ужгороді – ця сторінка почала повертатися з приватної пам'яті у публічну. І, можливо, це найточніше підсумовує весь сюжет. Конституційна історія Закарпаття – це не лінія прогресу, що рівномірно рухається від несвободи до свободи. Це радше низка спроб, кожна з яких переривалася зовнішньою силою раніше, ніж встигала укорінитися: закон про Руську Країну перервала Антанта, чехословацьку автономію – Мюнхен, Карпатську Україну – угорська армія, радянську належність – сама природа тоталітарного режиму, що не терпів жодної розмови про статус. Лише одна спроба – та, що відбулася разом з усією країною в 1996 році, – не перервалася, бо цього разу переривати не було кому: рішення ухвалювали ті самі люди, яким доводилося з ним жити. І саме в цьому – а не в досконалості тексту чи повноті переліку повноважень – полягає найбільша різниця між усіма попередніми спробами й тією, що встояла.

Тетяна ЛОВСКА

лення», «порядок речей». У римському праві так називали імператорські укази – акти, якими правитель встановлював норму одноосібно. Іронія в тому, що слово, яке сьогодні асоціюється з обмеженням влади й суспільною угодою, історично народилося як синонім одноосібного розпорядження зверху. Європейське право знадобилося кілька століть, щоб перевернути це значення на протилежне – від указу одного до угоди багатьох. Закарпатська історія двадцятого століття, по суті, і є цим самим переворотом у мініатюрі, розтягнутим на сто років: спершу конституції приходили як укази – угорський закон Х, чехословацька грамота, радянські статuti, – і лише 1996 року, вперше, до слова «встановлення» додалася участь тих, кого воно встановлює.

Показово, що в русинських і закарпатоукраїнських говірках початку двадцятого століття слово «конституція» довго лишалося книжним, «панським», тим, що приходить із газет і з промов приїжджих чиновників, а не з побутової мови. У щоденному житті люди частіше говорили простіше – «права», «закон», «як

закарпатському публічному просторі: чи є русини окремим народом, чи субетнічною групою українців. Українська держава офіційно визнає лише другу відповідь – русини в українському законодавстві не мають статусу корінного народу чи національної меншини, на відміну від Сербії, Словаччини, Угорщини чи Хорватії, де русинська ідентичність визнана державно, з власними культурними інституціями й освітніми програмами. Активісти русинського руху в Закарпатті – зокрема ті самі кола, що стояли за дорадчим референдумом 1991 року, – десятиліттями домагалися перегляду цієї позиції, апелюючи і до історичної автономії міжвоєнних років, і до європейського досвіду захисту малих ідентичностей.

Українська позиція в цьому питанні історично була послідовною: визнання русинів окремим народом розглядається як загроза територіальній цілісності, спроба штучно розділити український етнічний масив за зразком, який у минулому вже використовувався сусідніми державами для обґрунтування територіальних претензій на край. Це напруження – між правом на

думку кожної столиці по черзі, потребувала не менше уваги центру, а більше. Ця суперечка – гори як привід дати більше свободи чи гори як привід тримати міцніше – проходить наскрізь через усі описані вище епізоди й не втратила актуальності навіть сьогодні, коли йдеться вже не про політичний статус, а про адміністративну децентралізацію та розподіл бюджетних повноважень між Києвом і громадами.

ЩО З ЦЬОГО ЛИШИЛОСЬ СЬОГОДНІ

Історія конституційного статусу Закарпаття – це, по суті, історія обіцянок, які давали ззовні і виконували із запізненням, якщо виконували взагалі. Закон 1918 року про Руську Країну не запрацював. Обіцянка Сен-Жерменського договору чекала на виконання майже двадцять років. Автономія, отримана восени 1938-го, проіснувала кілька місяців. Незалежність, проголошена в березні 1939-го, – кілька годин. Радянська конституція взагалі не залишила місця для розмови про статус, а саму пам'ять про Карпатську Україну на деся-

У Зарічанській громаді відбувся круглий стіл з питань соціального захисту родин військовослужбовців

17 червня 2026 року у Молодіжному ХАБі Зарічанської громади відбувся круглий стіл, присвячений питанням соціального захисту родин військовослужбовців. У заході взяло участь керівництво громади, начальники відділів сільської ради, представники першого відділу Хустського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки, а також фахівець із супроводу ветеранів ветеранського простору «ВДОМА».

Особливо зворушливим моментом заходу стала церемонія вручення державної нагороди родині загиблого захисника України, старшого солдата **Дениса Володимировича Крюкова**. Начальник відділення цивільно-військового співробітництва першого відділу Хустського РТЦК та СП виконав почесну місію та вручив дружині Героя **Тетяні Василівні Крюковій** і його маленькій донечці **Даринці** орден «За мужність» III ступеня (посмертно).

Ця нагорода є символом мужності, самопожертви та безмежної відданості Україні. Особливого щему додає той факт, що донечка **Даринка** народилася вже після загибелі батька і так і не змогла побачити свого Героя. Світла пам'ять про **Дениса Крюкова** назавжди залишиться у

серцях жителів громади як приклад незламності, честі та справжнього патріотизму.

Сільський голова **Марина Васько**, начальник відділення ЦВС першого відділу Хустського РТЦК та СП підполковник **Сергій Єгоров** та фахівець із супроводу ветеранів ветеранського простору «ВДОМА» **Юрій Фельцан** висловили щирі слова вдячності родині полеглого воїна за його подвиг та жертвність в ім'я свободи й незалежності України.

Після завершення церемонії представники першого відділу Хустського РТЦК та СП долучилися до зустрічі ветеранів, членів сімей загиблих та безвісти зниклих захисників, а також чинних військовослужбовців із представниками відділу соціального

захисту населення. Учасників було ознайомлено зі змінами до місцевих та обласних програм підтримки ветеранів і членів їхніх родин, надано роз'яснення щодо актуальних питань соціального забезпечення, обговорено нагальні проблеми та визначено шляхи їх вирішення.

Захід став важливим майданчиком для відкритого діалогу та вкотре продемонстрував високий рівень взаємодії між органами місцевого самоврядування, військовими інституціями та громадою. Спільними зусиллями формуємо надійний соціальний тил для тих, хто захищає Україну, та для родин наших Героїв, які потребують особливої уваги, підтримки й турботи.

Інформує
Зарічанська громада

У Довжанській громаді відбувся виїзний прийом із надання безоплатної правничої допомоги

У приміщенні Довжанської селищної ради днями відбувся виїзний прийом громадян за участю начальниці Хустського відділу надання безоплатної правничої допомоги Західного управління надання безоплатної правничої допомоги **Діани Келемен** та головної юрисконсультки Іршавського бюро правничої допомоги **Наталії Шерегій**.

Захід проведено з метою забезпечення доступу мешканців громади до безоплатної правничої допомоги. Відвідувачі мали можливість отримати фахові юридичні консультації, а також дізнатися про порядок отримання безоплатної вторинної правничої допомоги для представництва інтересів

у суді та отримання послуг адвоката.

Послугами фахівців скористалися внутрішньо переміщені особи, учасники бойових дій та інші категорії громадян, які потребують правової підтримки.

Такі зустрічі є надзвичайно важливими, адже допомагають наблизити якісні правничі послуги до людей, особливо до представників вразливих категорій населення, які не завжди мають можливість самостійно отримати кваліфіковану юридичну допомогу.

Щиро дякуємо за візит, професійну роботу та сподіваємося на подальшу плідну співпрацю задля забезпечення прав і законних інтересів мешканців нашої громади.

Інформує Довжанська селищна рада

«Разом за безпеку»: у Колочавській громаді відбулися навчання для дітей та молоді

Асоціація органів місцевого самоврядування «Євро регіон Карпати Україна – Карпатська агенція регіонального розвитку» організувала для місцевих школярів уроки з пожежної безпеки та тренінг з домедичної допомоги

У Колочавській сільській територіальній громаді у співпраці з Асоціацією органів місцевого самоврядування «Євро регіон Карпати Україна – Карпатська агенція регіонального розвитку» триває реалізація міжнародного проекту «Разом за безпеку на транскордонній території». Одним із його напрямів є просвітницька робота з дітьми, адже готовність діяти у критичних ситуаціях, що загрожують здоров'ю і життю, важливо формувати змалку.

Днями для школярів громади організували серію навчальних заходів. Молодші учні Горбівської гімназії та Колочавського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів №1 взяли участь у заняттях з пожежної та мінної безпеки, а старшокласники мали нагоду опанувати базові навички домедичної допомоги під час практичного тренінгу.

«Навіть найсучасніше обладнання не замінить людської підготовки. Особливо у небезпечних ситуаціях, коли кожна хвилина на вагу золота.

Саме тому в межах проекту ми інвестуємо не лише в розвиток інфраструктури громади, а й у знання та навички її мешканців. Для нас важливо, щоб люди, а особливо діти та молодь, розуміли ризики, вміли правильно реагувати на небезпеку, могли допомогти собі та іншим», – пояснив виконавчий директор АОМС «Євро регіон Карпати Україна – Карпатська агенція регіонального розвитку» **Михайло Хміль**.

Для учнів молодших класів провели інтерактивні уроки з пожежної та мінної безпеки. У цікавій формі дітям розповідали про потенційні загрози, з якими вони можуть зіткнутися у повсякденному житті, нагадували правила поведінки та алгоритми дій у разі виникнення небезпечних ситуацій. Хлопчики та дівчатка активно долучалися до обговорень, відповідали на запитання та ділилися власними знаннями. Такий формат дозволив закріпити важливу інформацію, яка може стати у пригоді в реальному житті.

«Для нас важливо, щоб кожен і кожна змалку розуміли цінність безпечної поведінки та знали, як діяти в різних ситуаціях, тож такі заходи мають велику цінність для громади. Окрім того, діти часто стають найкращими вчителями для своїх батьків. Вони повертаються додому й нагадують

про правила пожежної безпеки, пояснюють, чому не варто нехтувати певними застереженнями. Наприклад, не залишати увімкненим у розетку зарядний пристрій чи електроприлади без нагляду, не палити сухостій і стежити за вогнищем під час відпочинку. Діти стають справжніми амбасадорами безпеки, завдяки чому важливі знання поширюють далеко за межі школи: часто це означає, що нам вдалося запобігти виникненню загрозливих ситуацій», – зазначив голова Колочавської сільської територіальної громади **Василь Худинець**.

Не менш насиченим був і захід для старшокласників. Для них організували практичний тренінг із домедичної допомоги, який провів ветеран і фахівець ветеранського простору «Вдома» **Анатолій**

Ільницький. Під час заняття учні ознайомилися з алгоритмом дій у разі виявлення постраждалого, дізналися, як оцінити його стан і надати першу допомогу до прибуття медиків.

Особливу увагу приділили практиці. Школярі відпрацьовували навички зупинки кровотеч – накладали турнікети та ізраїльський бинд, а також тренувалися проводити серцево-легеневу реанімацію. Завдяки цьому учасники не лише отримали нові знання, а й мали змогу закріпити їх на практиці під керівництвом інструктора.

«Усім потрібно знати, як надавати домедичну допомогу, і володіти сучасними методами. Особливо зараз – в умовах війни. Чим більше людина знає, тим швидше вона зможе допомогти собі або

тому, хто постраждав. Саме тому такі навички необхідно здобувати ще у шкільному віці. Ми не знаємо, коли вони можуть знадобитися, але в критичний момент ці знання можуть врятувати здоров'я або навіть життя. Важливо бути готовими до небезпеки, адже тоді ми захищені», – розповів фахівець ветеранського простору «Вдома» **Анатолій Ільницький**.

Освітні заходи у Колочавській громаді стали частиною комплексної роботи, спрямованої на підвищення рівня безпеки та готовності мешканців до надзвичайних ситуацій. В АОМС «Євро регіон Карпати Україна – Карпатська агенція регіонального розвитку», які й організували навчання, сподіваються, що отримані навички допоможуть дітям почуватися впевненіше та правильно діяти у ситуаціях, які можуть становити загрозу.

Нагадаємо, проект «Разом за безпеку на транскордонній території» фінансується Європейським Союзом у межах програми Interreg NEXT Польща – Україна 2021–2027. Важливою частиною проекту є будівництво модульного Центру безпеки у Колочаві, на базі якого працюватимуть команди пожежників, а також загін рятувальників – добровольців. Для їх роботи закуплять необхідне обладнання та техніку.

Мар'яна ГАЛЬКОВИЧ

Білівська громада представила свій досвід на міжнародній економічній конференції!

10-11 червня 2026 року представники Білівської територіальної громади взяли участь у міжнародній економічній конференції, у м. Пулави (Польща), яка стала платформою для обговорення перспектив економічного розвитку, інвестицій та міжнародного співробітництва. На конференції були присутні представники громад та бізнесу з різних регіонів України та Польщі. Серед спікерів були представники Об'єднання українського бізнесу у Польщі, UkraineInvest, міста Коростень, Запоріжжя, Кушугумської, Вараської, Боярської, Луцької та Закарпатських громад з Українського боку, з Польського боку – представники Маршалківського управління Люблінського воєводства та Польсько-української господарчої палати, бізнес та інвестори. Від Закарпатської області були присутні громади асоціації «Мараморш»: Горинцівська, Буштинська, Зарічанська та Білівська громада. Мали слово **Михайло Калинич** – очільник Горинцівської територіаль-

ної громади та наш сільський голова – **Василь Семенович Зейкан**.

Під час свого виступу голова Білівської громади наголосив на важливості розвитку міжнародних партнерств, зокрема співпраці з Республікою Польща, яка з перших днів повномасштабної війни надає всебічну підтримку Україні.

Очільник громади поділився досвідом перших кроків у налагодженні партнерських відносин із польською гміною Рейовець, відзначивши значний потенціал такої співпраці для обміну досвідом, реалізації спільних проєктів та залучення додаткових можливостей для розвитку громади.

Також голова висловив щиру вдячність керівництву Закарпатської області – начальнику Закарпатської обласної військової адміністрації **Мирославу Білецькому** та голові Закарпатської обласної ради **Роману Сараю** – за підтримку та сприяння у розбудові міжнародного партнерства громад краю. Особлива

вдячність **Івану Грицаку** – закарпатському дипломату та громадському діячу. Подяка директору департаменту регіональної політики Управління Маршалка Люблінського воєводства **Богдану Кавалко** та віце-маршалку Люблінського воєводства **Збігневу Войцеховському** за підтримку нашої громади на шляху міжнародної співпраці.

Участь у конференції стала важливим кроком для представлення потенціалу Білівської громади на міжнародному рівні та відкрила нові можливості для подальшої співпраці з європейськими партнерами та інвесторами.

Щира вдячність організаторам конференції – Польсько-українському економічному центру «Центр громадського та економічного розвитку» та Пулавському науково-технологічному парку, Президенту Правління Центру екології та економічного розвитку **Чеславу Ролла** та **Вікторії Клімаковій**.

Інформує
Білівська громада

Колочавська громада продовжує розширювати партнерські зв'язки

Сільський голова **Василь Худинець** та секретар Варвинської селищної ради **Микола Гайдай** підписали Меморандум про співпрацю між Колочавською сільською територіальною громадою та Варвинською селищною радою Прилуцького району Чернігівської області.

Документ відкриває нові можливості для спільної реалізації проєктів та обміну досвідом у сферах освіти, культури, туризму, спорту, молодіжної політики, екології, розвитку підприємни-

цтва та залучення грантових коштів.

Співпраця між громадами сприятиме зміцненню міжрегіональних зв'язків, розвитку людського потенціалу та створенню нових можливостей для мешканців обох громад.

Цікавим є той факт, що саме у цій громаді на Чернігівщині проживає біля двох сотень вихідців з села Колочава.

Марія ШЕТЕЛЯ,
начальник відділу
туризму та комунікацій
Колочавської
сільської ради

У Хусті відбулося закриття «Карпатської зміни», ініційовано Офісом Президента та Українською асоціацією футболу

У Хусті відбулося урочисте закриття двотижневої «Карпатської зміни», організованої за підтримки Української асоціації футболу. Учасниками проєкту стали діти, які втратили близьких членів родини внаслідок війни в Україні, а також діти, чиї батьки отримали важкі поранення під час захисту держави.

Протягом двох тижнів діти мали можливість не лише від-

почити, а й знайти нових друзів, отримати яскраві враження та відкрити для себе красу Закарпаття. Програма зміни була насиченою та різноманітною. Учасники відвідували аквапарк, насолоджувалися відпочинком у прісних басейнах та оздоровлювалися у термальних мінеральних ваннах, відпочивали біля річки, ходили в походи та піднімалися в гору.

Особливе місце у програмі займав футбол. На завершен-

ня зміни відбувся футбольний матч за участю чотирьох команд: «Карпатські орли», «Карпатські зірки», «Потужні» та «Нескорені». Гра об'єднала дітей, подарувала їм позитивні емоції та стала яскравим завершенням спільного відпочинку.

Під час інтерв'ю учасники ділилися своїми враженнями від проведеного часу. Діти розповідали, що найбільше

їм запам'яталися поїздки до аквапарку, відпочинок на «Теплих водах», походи в гору та можливість знайти нових друзів. Багато хто зазначив, що за цей час навчився нового, став більш відкритим до спілкування та хотів би ще раз повернутися на Закарпаття.

«Карпатська зміна» – це соціально важливий проєкт, спрямований на підтримку дітей, які переживають втрату

близьких через війну. Його мета – створити для них безпечний простір для відпочинку, спілкування, нових знайомств і позитивних емоцій. Такі ініціативи допомагають дітям відновити внутрішній ресурс, відчувати підтримку та хоча б на певний час відволіктися від складних життєвих обставин.

Під час закриття зміни заступник Хустського міського голови **Павло Теслико** наголосив на важливості підтримки дітей у цей непростий час.

«Ми бачимо результат у щирих усмішках та сяючих очах дітей. Для нас велика честь мати можливість подарувати їм нові враження, позитивні емоції та спогади, які залишаться з ними надовго», – зазначив він.

Також до присутніх звернувся в.о. Хустського міського голови **Губаль Василь Іванович**, який подякував організаторам, партнерам та всім, хто долучився до проведення «Карпатської зміни».

Для багатьох учасників ці два тижні стали часом нових знайомств, яскравих пригод і щасливих моментів, які вони ще довго згадуватимуть із теплом. «Карпатська зміна» вкотре довела, що турбота, увага та підтримка можуть дарувати дітям не лише гарний відпочинок, а й віру в добро та майбутнє.

Марія ГРИГОР'ЄВА

Делегация від Закарпаття працює на Ukraine Recovery Conference у Гданську

Це важлива подія для відновлення та розбудови нашої держави, комунікації з партнерами та налагодження нових контактів, залучення коштів у нашу економіку, енергетичний сектор, соціальну сферу.

«Найближчі два дні працюємо тут заради України та розбудови її регіонів разом із представниками Уряду, областей та територіальних громад. Від Закарпаття у конференції беруть також участь заступник голови ОВА **Ростислав Прицак**, **Яна Крайнянська**, начальниця управління державних програм та пріоритетних проєктів департаменту економічного та регіонального розвитку ОВА, голова АРР краю **Анна**

Цимболинець, представники Тячівської, Горинцівської, Хустської, Солотвинської та Ясінянської ТГ», – повідомив голова Закарпатської ОВА **Мирослав Білецький**.

«Наша мета – представити 18 проєктів у сферах розвитку громадської інфраструктури, модернізації соціального житла, охорони навколишнього природного середовища та розвитку туризму, які потребують фінансування та підтримки європейських партнерів. Серед них два – обласні (будівництво укриття в центрі Ужгорода та створення мережі центрів стаціонарного догляду для людей старшого віку з обмеженою рухливістю з-поміж мешканців регіону та внутрішньо переміщених осіб) та 16 – регіональних (будівництво нової лінії очищення

стічних вод в обласному центрі, створення Міжнародного молодіжного центру науково-практичної підготовки та відпочинку «EcoLife Колочава», реконструкція системи централізованого водопостачання у Хусті, дитячого садка – у Горинчеві, зведення школи у селі Кваси і підземного рекреаційно-лікувального комплексу у Солотвині та чимало інших», – зауважив керівник Закарпатської ОВА.

Реалізація цих проєктів сприятиме поліпшенню якості життя мешканців, підвищенню конкурентоспроможності регіону та забезпеченню сталого соціально-економічного зростання.

«Працюємо спільно заради конкретних результатів та втілення цих ініціатив», – наголосив **Мирослав Білецький**.

Мобільні бригади КНП «Хустський ЦПМСД» продовжують проводити виїзну вакцинацію дітей

У Хустській громаді триває робота мобільних бригад КНП «Хустський центр первинної медико-санітарної допомоги», які здійснюють виїзні сесії вакцинації дитячого населення.

У межах проєкту, спрямованого на підвищення рівня охоплення профілактичними щепленнями проти кору, паротиту та краснухи (КПК), ще 59 дітей отримали необхідне щеплення. Робота мобільних бригад дає змогу зробити вакцинацію більш доступною для мешканців громади та сприяє виконанню Національного календаря профілактичних щеплень.

Підтримка виїзних сесій вакцинації реалізується за ініціативи Міністерства охорони здоров'я України та Центру громадського здоров'я України, за підтримки Бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я в Україні, логістичного супроводу ГС «Коаліція за вакцинацію» та за сприяння Gavi.

Фахівці наголошують, що вакцинація залишається найефективнішим способом профілактики кору, паротиту та краснухи. Завдяки проведенню виїзних сесій більше дітей отримують своєчасний захист від небезпечних інфекційних захворювань.

КНП «Хустський ЦПМСД» продовжує роботу з імунізації населення та закликає батьків своєчасно вакцинувати дітей, адже щеплення є важливою складовою збереження здоров'я кожної дитини та громади загалом.

Інформує «Хустський ЦПМСД»

«ZLYUKA pop-up» у Вільному просторі «YO»: як хустяни дарували старим речам нове життя

У суботу, 27 червня, у Вільному просторі «YO» відбувся захід «ZLYUKA pop-up» присвячений темі екології та повторного використання речей. Відвідувачі приносили власний одяг чи аксесуари, щоб обміняти їх на інші або кастомізувати за допомогою майстрів, які долучилися до події.

Подібний захід у Хусті відбувся вперше, тому для багатьох хустян цей формат став новим і цікавим. Ми поспілкувалися з відвідувачами та організаторами, щоб дізнатися їхні враження.

Однією з перших своїми емоціями поділилася пані **Мері**, яка також є активною волонтеркою простору та однією з перших долучилася до заходу.

«Я люблю всі події, які організовує простір. Принесла шість речей на обмін, уже знайшла для себе дві нові, а ще одну зараз кастомізують. Це чудова ініціатива, і я справді від неї в захваті», – розповіла вона.

Також **Мері** висловила думку, що подібні заходи варто проводити частіше, адже вони є корисними як для відвідувачів, так і для організаторів.

Під час події запрошеною гостею стала пані **Олеся** – еко-волонтерка, яка займається просвітницькою діяльністю у сфері екології. Вона разом зі своєю сім'єю дотримується принципів екологічного способу життя: сортує відходи та

свідомо ставиться до споживання ресурсів.

Під час зустрічі вона розповіла відвідувачам, як перейшла на такий спосіб життя та чому це важливо для довкілля.

«Бренд «З.ЛЮКА» – це про екологічність, тому я тут, щоб поділитися своїм досвідом і підтримати **Мілу**. Захід організований на дуже високому рівні, особливо як для такого невеликого міста, як Хуст. Локації оформлені надзвичайно гарно та зручно. Якщо подивитися навколо, то кожна з них є індивідуальною та цікавою», – поділилася з нами еко-волонтерка **Олеся**.

Водночас більшість питань нами людей вважають, що подібні заходи варто проводити частіше, адже тема екології та свідомого споживання сьогодні є надзвичайно актуальною.

«Я якраз щойно говорила про це з **Мілою**. Думаю, що події на цю тему потрібно проводити частіше. Так само варто більше говорити про стереотипи. Це дуже важливі зустрічі, і одного разу на рік або навіть одного разу в житті недостатньо, щоб люди зрозуміли, наскільки це важливо», – зазначила пані **Олеся**.

Такої ж думки дотримується засновниця бренду «З.ЛЮКА» **Міла Міщенко**.

«Раніше такого тут ніхто не проводив, та й папи в Україні загалом поки що не дуже поширені. Хотілося б, щоб такі події проходили частіше. Їхня особливість у тому,

що вони не мають постійної локації: сьогодні це може бути Вільний простір «YO», а завтра – це, наприклад, площа біля фонтану. Тож тим, хто стежить за брендом, потрібно бути уважними. Найбільше ж мені хочеться, щоб хустяни ставали більш еко-свідомими й частіше збиралися на таких заходах», – пояснила пані **Міла**.

Вона також розповіла про процес організації заходу та труднощі, з якими довелося зіткнутися під час підготовки.

«У голові все це здавалося досить простим, але коли починаєш працювати над різними деталями, розумієш, скільки всього не можна залишити поза увагою. От навіть перед початком попапу нам довелося заново вирізати літери, бо попередні не пі-

дійшли. Такі несподіванки трапляються постійно. Але воно того варте. Спочатку все здається суцільним хаосом, а потім поступово складається в єдину картину, і ти розумієш, що добре працював. Саму ідею ми обмірковували приблизно місяць, а безпосередня підготовка на локації тривала близько шести днів», – згадувала пані **Міла**.

Також до організації заходу долучився пан **Віталій**, адміністратор Вільного простору «YO».

«Організовувати було не просто, ще й стояла неймовірна спека. У просторі ми серйозно ставимося до кожного заходу, бо в нас є правило: маленьких заходів не буває. А цей був великим, тому й працювати над ним було вдвічі важче. Спека тільки

ускладнила весь процес», – розповів він.

Третьою організаторкою стала пані **Оксана**, яка також поділилася своїми враженнями від проведення заходу.

«Насправді ми дуже чекали цього заходу й активно готувалися до нього, тож раді, що він нарешті відбувся. Думаю, для першого разу все пройшло більш ніж добре. Звісно, є певні моменти, які можна вдосконалити, але це нормально. Головне, що є натхнення і що прийшло багато людей – це вже про щось говорить. Тож загалом я задоволена тим, як усе відбулося».

Перший подібний захід у Вільному просторі «YO» продемонстрував, що тема свідомого споживання та повторного використання речей знаходить відгук серед хустян. Організатори сподіваються, що такі ініціативи стануть регулярними та сприятимуть формуванню більш екологічних звичок у громаді.

Софія КОЗАРІК
Фото з архіву Вільного простору «YO»

Матеріал створено випускниками журналістського курсу для молоді «Медіалaborаторія», організованого Вільним простором «YO» та «УМСА Нижнє Селище-Хуст».

Редакція «Вісника Хустщини» підтримує місцеві молодіжні ініціативи та з радістю надає інформаційний майданчик для розвитку нового покоління журналістів нашої громади.

У Вишківській громаді відзначили 30-ту річницю Конституції України

На центральній площі Вишкова відбувся урочистий захід з нагоди 30-ї річниці Конституції України – Основного Закону, який утверджує права і свободи громадян, незалежність, суверенітет і демократичні цінності нашої держави.

У заході взяли участь керівництво Вишківської селищної ради, працівники установ, представники громадськості та жителі громади.

Святову атмосферу створили творчі колективи Вишківської територіальної громади, які подарували присутнім зворушливі патріотич-

ні вокальні й художні номери, сповнені любові до України, віри в її майбутнє та вдячності нашим захисникам.

Завершився захід покладанням квітів на Алеї Слави, де присутні вшанували світлу пам'ять Героїв, які віддали своє життя за свободу, незалежність і територіальну цілісність України.

Нехай Конституція України і надалі буде міцною основою нашої державності, а єдність, відповідальність і любов до Батьківщини допомагають нам долати всі випробування та будувати мирне майбутнє.

Інформує
Вишківська громада

Ще 38 родин закарпатських військових та ветеранів отримали сертифікати на житло

Ватріумі головної адміністрації регіону заступник керівника ОВА **Юрій Гузинець** вручив житлові сертифікати захисникам та їхнім родинам.

«Наш обов'язок – підтримати тих, хто мужньо й самовіддано став на захист України, її незалежності й вільного майбутнього. Кожен такий сертифікат – це вияв вдячності держави військовим і ветеранам за їхню службу, стійкість та жертвовність. Хай нове житло стане затишним домом, куди завжди хочеться повертатися», – наголосив **Юрій Гузинець**.

Він підкреслив, що забезпечення власним помешканням воїнів та сімей загиблих Героїв є пріоритетним напрямком державної політики. Це базова соціальна гарантія і той фундамент стабільності, з якого починається відновлення та інтеграція захисників у мирне життя після передової.

У церемонії вручення сертифікатів також узяв участь народний депутат **Михайло Лаба**.

Цьогоріч за кошти держбюджету область планує забезпечити житлом щонайменше

68 ветеранів російсько-української війни, осіб з інвалідністю внаслідок війни I-II груп та членів родин загиблих воїнів.

Закарпаття вже отримало першу частину фінансування – понад 96 млн 627 тис. грн цільової субвенції. Їх спрямували на спеціальні рахунки 38 родин захисників і захисниць. За ці кошти вони зможуть самостійно обрати квартиру чи приватний будинок на первинному або вторинному ринку нерухомості. Важливо, щоб об'єкт був введений в експлуатацію.

Вручення сертифікатів на житло стало можливим завдяки Президенту України **Володимиру Зеленському**, Кабінету Міністрів України, Міністерству у справах ветеранів України за фінансової підтримки Європейського Союзу в межах реалізації інструмента Ukraine Facility.

Робота із забезпечення житлом військових і родин полеглих Героїв в області триває, щоб усі наші захисники, які цього потребують, змогли здійснити заповітне бажання мати власну оселю.

Закарпатська ОВА

Презентували інформаційне видання про Керецьківську територіальну громаду

Ця книжка – не просто збірка фактів, світлин і описів. Вона є відображенням душі нашого краю, його історії, традицій, природної краси та людей, які творять сьогодення громади. На її сторінках оживають Карпатські гори, бере свій початок річка Боржава, віддзеркалюється небо в озері Репинне, розкривається сила мінеральних джерел та багатство культурної спадщини наших сіл.

Особливу увагу в виданні приділено унікальним пам'яткам громади – кузні-музею «Гамора», маєтку Чонок, легендарній вузькоколії «Анця Кушницька», духовним святиням, народним ремеслам, фестивалям і культурним традиціям, які з покоління в покоління формують нашу самобутність.

Ідея створення такого видання виникла давно, однак особливої актуальності набула під час активної співпраці громади із закордонними партнерами. Наприкінці 2024 року ініціативна група у складі **Миколи Білея**, **Михайла Мушки** та **Ганни Остолош** розпочала роботу над збором матеріалів, пошуком архівних даних, фотографій та створенням концепції майбутньої книжки.

Видання підготовлено українською та англійською мовами, що дає можливість представити Керецьківську громаду міжнародним партнерам, туристам та всім, хто цікавиться історією, культурою й сучасним розвитком нашого краю.

На захід завітали керівники закладів освіти громади, депутати, працівники виконавчого

комітету, представники громадськості та шановані жителі населених пунктів Керецьківської громади.

До слова були запрошені співавтори видання – голова громади **Михайло Мушка**, **Микола Білей**, студент кафедри англістики та американистики Університету Палацького в Оломоуці (Чеська Республіка), **Владислав Остолош**, учитель предмета «Захист України» Кушницького ліцею, та **Юрій Мателега**, староста села Кушниця. Вони поділилися історією створення книжки, розповіли про пошук матеріалів, роботу над змістом та особливості підготовки видання.

Цікавими історичними розвідками, спогадами та краєзнавчими матеріалами поділилися **Іван Дукай** – колишній голова села Березники, **Віра Вовчук** – учителька історії, керівник музею Кушницького ліцею, **Вікторія Дочинець** – заступник директора Кушницького ліцею, **Ганна Олега** – заступник директора Лисичівського ЗЗСО I-III ступенів, **Мирослава Куруц** – викладачка Керецьківської мистецької школи, **Ольга Петровці** – ке-

рівник музею-кузні «Гамора», отець **Іван Радь** – настоятель храму Різдва Пресвятої Богородиці.

Чудовий творчий настрій для присутніх створювали талановиті вихованці мистецьких закладів громади та Будинку культури села Лисичово.

Важливість цієї книжки для громади важко переоцінити. Вона є своєрідною візитівкою краю, інструментом популяризації нашої культурної та природної спадщини, засобом збереження історичної пам'яті та формування почуття гордості за рідний край. Водночас видання сприятиме розвитку туризму, міжнародної співпраці та інвестиційної привабливості громади.

Ця книжка – про наше минуле, сьогодення і майбутнє. Про людей, які люблять свій край і прагнуть, щоб про нього дізнавалися далеко за межами Закарпаття та України.

Щиро дякуємо всім, хто долучився до створення цього видання та збереження історії Керецьківської громади для майбутніх поколінь.

Інформує Керецьківська територіальна громада

Як захистити свою платіжну картку від шахраїв

Національний банк України разом із Департаментом кіберполіції Національної поліції України та Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України розпочинає чергову хвилю Всеукраїнської ініціативи з платіжної безпеки – **#ШахрайГудбай**.

Її мета – поліпшити обізнаність громадян та нагадати їм про основні правила безпеки під час безготівкових розрахунків, особливо в інтернеті.

Від початку повномасштабного вторгнення спостерігається збільшення проявів кібершахрайства та кіберзлочинності. Сума збитків від незаконних дій та шахрайських операцій з використанням платіжних карток зростає.

Найпоширенішою причиною шахрайства з платіжними картками в Україні, як і у світі, традиційно залишається соціальна інженерія. Тобто коли клієнти самостійно розголошують особисті дані, реквізити платіжних карток, логін та пароль доступу до мобільного та інтернет-банкінгу, підтверджувальні коди та паролі для проведення платіжних операцій або для входу в платіжний застосунок.

Тому поліпшення знань та навичок громадян у сфері безпечного використання платіжних карток та інтернет-банкінгу дасть їм змогу обачніше користуватися безготівковими розрахунками та уберегтися від ша-

храйських схем і пасток у віртуальному просторі.

Як уникнути шахрайства:

- ♦ перевіряйте сервіси, на яких вводите реквізити карти. Уникайте введення пін-коду, CVV2/CVC2, логіна або пароля від мобільного банкінгу в чатботах;

- ♦ використовуйте лише офіційні канали зв'язку з банком: мобільний застосунок, офіційний сайт або номер телефону, зазначений на зворотному боці платіжної картки;

- ♦ шукайте посилання на чатбот тільки на офіційному сайті або в застосунку банку. Під час онлайн-покупки переконайтеся в доброчесності продавця;

- ♦ ціна суттєво нижча за ринкову – варто насторожитися. Значні знижки та товари – класична пастка шахраїв;

- ♦ купуєте вперше на незнайомому сайті – обирайте післяплату;

- ♦ шукайте відгуки про продавця, звертайте увагу на адресу сайту та контактні дані;

- ♦ запитують дані платіжної картки – не повідомляйте пін-код, CVV-код, коди банків та мобільних операторів.

Детальніше про правила безпеки на сайті **#ШахрайГудбай**.

Повідомляє
Закарпатська ОВА

НОВИЙ ПРОВАЙДЕР ТВОГО МІСТА

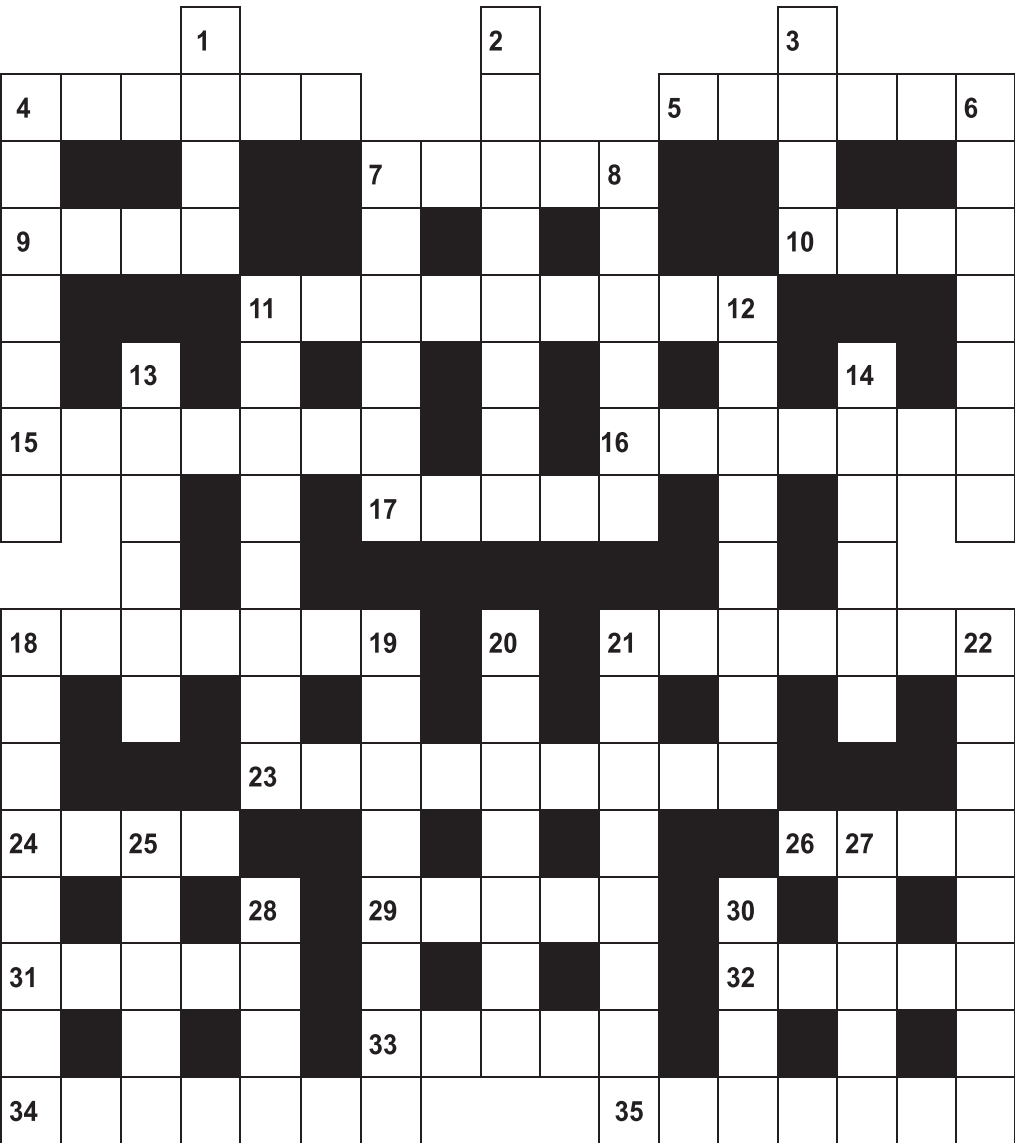
НАЙШВИДШИЙ ІНТЕРНЕТ

1000 МБ + ТБ - 100 ГРН

ПІДКЛЮЧЕННЯ БЕЗКОШТОВНО

067-64-74-676

095-88-66-988, 096-88-66-988

ПО ГОРИЗОНТАЛІ:
4. Знаменитий японський одно-січний меч. 5. Невелика підвищена місцевість на обмеженій території. 7. Найвищий титул правителя у середньовічних кочових народів. 9. Прийде... – все розмаїте, прийде зима – нічого нема. 10. Невелике хиже звірятко родини куницевих. 11. Прадавня людина, яка жила в епоху нижнього палеоліту. 15. Натуральне рослинне волокно. 16. Агресивна злоякісна пухлина. 17. Мінімальна фізична одиниця енергії імпульсу. 18. Французький поет-сатирик. 21. Видатний французький мореплавець. 23. Політичний режим, при якому державна влада та економічні ресурси належать вузькій групі багатіїв. 24. Частина спортивної естафети. 26. Агнета Фельтског, Б'єрн Ульвеус, Бенні Андерссон та Анні-Фрід Лінгстад. 29. Герой історичних детективів Бориса Акуніна... Фандорін. 31. Насичений вуглеводень у складі бензину. 32. Традиційна карпатська страва з кукурудзяного борошна та бринзи. 33. Стадія розвитку комах. 34. Найбільше у світі скупчення островів у Тихому океані. 35. Загальний емоційний стан людини.

ПО ВЕРТИКАЛІ:
1. Чоловік з яскраво вираженою сексуальною привабливістю. 2. Сукупність хімічних сполук, що утворюють живу природу. 3. Смогастий напівкоштовний камінь. 4. Кінороль детектива, яка прославила Пітера Фалька. 6. Політики часто б'ють в... війни, щоб заглушити дзвін порожніх каструль. 7. Половецький князь, який полонив князя Ігоря. 8. Період розмноження риби. 11. Українська політик, військова, Герой України. 12. Частина військового спорядження, призначена для носіння холодної чи вогнепальної зброї. 13. Крейсер, якому щось сниться. 14. Безсмертний музичний твір Моріса Равеля. 18. Райцентр Закарпаття. 19. Масове поширення інфекційної хвороби. 20. Українська співачка. 21. Сленгове слово, яке означає шахрайські дії, спрямовані на обдурення наївних клієнтів. 22. Український футболіст у складі французького клубу «Парі-Сен-Жермен». 25. Комічна сценка циркових клоунів. 27. Знак музичної нотації. 28. Біблійський герой, покараний Богом за ухилення від обов'язків продовжувати свій рід. 30. Любитель «побухати» серед королівських мушкетерів.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД ПОПЕРЕДНЬОГО НОМЕРА
ПО ГОРИЗОНТАЛІ:
1. Конверсія. 6. Моква. 9. Екстремал. 10. Кисть. 11. Гнатюк. 12. Поріг. 15. Англія. 17. Аналой. 18. Акробат. 20. Сарі. 21. «Оскар». 23. Деканат. 27. Обіг. 28. Гренландія. 29. Дієслово. 30. Еліта.
ПО ВЕРТИКАЛІ:
1. Клей. 2. НАСА. 3. Екран. 4. Семіти. 5. Яблуко. 7. Каструля. 8. Альцгеймер. 10. Капонір. 13. Параболоїд. 14. Огірок. 16. Імбир. 19. Тодуров. 20. Секанс. 22. Аргос. 24. Нуаре. 25. Тедді. 26. Ряса.

ОГОЛОШЕННЯ ПРО ВТРАТУ ДОКУМЕНТА
Втрачено атестат про середню освіту серії МБ № 000761 на ім'я ГАЙОВИЧ МИХАЙЛА МИХАЙЛОВИЧА виданий 1994 році Данилівською середньою школою. Даний документ просимо вважати втраченим.